

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

20 april 2004

VOORSTEL VAN DECREET

**– van de heren Jan Roegiers, Herman Lauwers, Jos Bex en Dirk De Cock –
houdende oprichting van een Vredesinstituut bij het Vlaams Parlement**

HOORZITTINGEN

VERSLAG

**namens de Commissie ad hoc voor Wapenhandel
uitgebracht door de heren Freddy Sarens en Peter De Ridder**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer .Norbert De Batselier.

Vaste leden :

de heren Jan Laurys, Freddy Sarens, Eddy Schuermans,
Luc Van den Brande ;

de heren Frans De Cock, Didier Ramoudt, Guy Sols, Paul
Wille ;

de heren Jan Penris, Roland Van Goethem, Karim Van
Overmeire ;

de heren Norbert De Batselier, Peter De Ridder ;

de heer Eloi Glorieux ;

de heer Jan Roegiers.

Plaatsvervangers :

de heren Carl Decaluwe, Johan De Roo, mevrouw Trees
Merckx-Van Goey, de heer Jef Van Looy ;

de heren Peter Gysbrechts, Cis Schepens, Marc van den
Abeelen, mevrouw Erna Van Wauwe ;

de heren Mathieu Boutsen, Luk Van Nieuwenhuysen,
Christian Verougstraete ;

de heren Patrick Hostekint, Robert Voorhamme ;

de heer Frans Ramon ;

de heer Herman Lauwers.

Zie :

1814 (2002-2003)

- Nr. 1 : Voorstel van decreet

- Nr. 2 : Advies van de Raad van State

INHOUD

	Blz.
1. De heer Jean-Pascal Zanders, BioWeapons Prevention Project	4
2. Professor Gustaaf Geeraerts, VUB	9
3. Professor Luc De Vos, Koninklijke Militaire School en KU Leuven	12
4. De heer Gio De Weerd, algemeen secretaris Pax Christi Vlaanderen	15

DAMES EN HEREN,

De Commissie ad hoc voor Wapenhandel organiseerde over dit voorstel van decreet hoorzittingen die plaatsvonden op 4, 11 en 22 maart 2004. Op 4 maart werd de heer Jean-Pascal Zanders, directeur van het BioWeapons Prevention Project in Genève, gehoord. Op 11 maart kwamen de heer Luc De Vos, professor aan de Koninklijke Militaire School en de KU Leuven, en de heer Gustaaf Geraerts, professor aan de VUB, aan bod. Op 22 maart werd namens de Vlaamse vredesbewegingen de heer Gio De Weerd, algemeen secretaris van Pax Christi Vlaanderen, gehoord.

1. De heer Jean-Pascal Zanders, BioWeapons Prevention Project

De heer Jean-Pascal Zanders : In 1989-1990 was een van mijn eerste opdrachten aan de VUB het opstellen van een Feasibility Study over een vredes- en veiligheidsinstituut, een project dat gefinancierd werd door het ministerie van Wetenschapsbeleid. In mijn commentaren van vandaag wil ik me laten leiden door de inzichten die ik door deze opdracht heb verworven, door mijn zevenjarige ervaring als projectleider in het Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI), en door mijn recente ervaring als directeur van het BWPP. Deze laatste instelling moet ik van de grond af opbouwen.

Mijn commentaren zijn gebaseerd op het voorstel van decreet zoals ik het heb gekregen, maar vanmorgen las ik in De Standaard dat er intussen een evolutie op gang is gekomen met betrekking tot dat deel waar mijn commentaren zich grotendeels op richten.

Dat de idee van een vredes- en veiligheidsinstituut nog altijd leeft in Vlaanderen, verheugt me ten zeerste. Onze gemeenschap heeft grote nood aan goede inlichtingen over vredes- en veiligheidsproblemen, omdat ze emotioneel en ethisch zeer geladen zijn. Omdat er heel wat verschillende visies bestaan over hoe een maatschappij haar veiligheid het best organiseert, leidt deze problematiek nogal eens tot polarisaties. Door zich boven de dagelijkse politiek te plaatsen, kunnen SIPRI en BWPP, een wereldwijd netwerk van ngo's, de impact van onafhankelijke adviesverstrekking realiseren en nieuwe ideeën naar voren brengen.

Mijn indrukken over het voorstel van decreet samenvattend, kan ik bevestigen dat het in grote lijnen de structuur volgt van de meeste internationa-

le organisaties, zowel naar de vorm als naar de taakindeling.

Persoonlijk heb ik het moeilijk met de adviesplicht met betrekking tot de gunning van de licenties voor de export en de doorvoer van wapens en militair materieel. Daarvoor zal ik een alternatief werkprogramma suggereren, waardoor het instituut zijn verantwoordelijkheden en zijn invloed maximaal zal kunnen laten gelden.

Er werd me gevraagd SIPRI en BWPP kort te situeren. SIPRI, bekend van het SIPRI Yearbook, ook wel de Rode Bijbel genoemd, dat diverse aspecten van de vredes- en veiligheidsproblematiek aanraakt, werd in het midden van de jaren zestig op initiatief van prominente Zweedse diplomaten en politici opgericht. In die periode stelde Zweden zich neutraal op in het Oost-West-conflict. Het was de bedoeling wetenschappers uit Oost en West samen te brengen op neutraal terrein en hen van gedachten te laten wisselen. De idee van het instituut is ook ontstaan binnen de Pagwash-beweging van wetenschappers wereldwijd.

In 2003 had SIPRI een budget van 30 miljoen Zweedse kroon, ongeveer 3,25 miljoen euro. Daarvan was 2,8 miljoen euro of 26 miljoen Zweedse kronen een rechtstreekse dotatie van het Zweedse parlement. Die wordt beheerd door het ministerie van Buitenlandse Zaken. Er is een speciale kredietlijn voor dat instituut. De overige 13 procent zijn inkomsten van specifieke projecten, de publicaties en fondsen geworven bij stichtingen in Europa en de Verenigde Staten. Met die fondsen worden bepaalde aspecten van het onderzoek gefinancierd.

In 2003 waren er 13 verschillende onderzoeksprojecten met ongeveer 25 wetenschappelijke personeelsleden. SIPRI heeft een totaal personeelsbestand van 50 tot 60 personen. De overige personeelsleden, gemakshalve de administratie, zijn onder meer bibliotheekpersoneel en editors. Die uitgevers kijken alle SIPRI-publicaties na op taalfouten en wetenschappelijke nauwkeurigheid. Voorts zijn er mensen voor de algemene logistieke ondersteuning, personeelsbeleid, administratie, financiën, enzovoort.

SIPRI is een onafhankelijk instituut dat prat gaat op die autonomie. Die wordt gegarandeerd door de internationale samenstelling van de raad van bestuur. Om de band met Zweden te verankeren, is de voorzitter een Zweed. Op dit moment is het ambassadeur Rolf Ekéus, bekend van de inspecties in Irak. De directeur van het instituut is nooit een

Zweed. Momenteel is het een voormalige Britse ambassadeur, Alyson J.K. Bailes. De onderdirecteur is wel een Zweed. Het is zijn taak om de band tussen de diverse Zweedse administraties te verzekeren. Het betreft natuurlijk het ministerie van Buitenlandse Zaken, dat de fondsen beheert, maar ook met de administraties voor Belastingen en Personeel. Hij staat ook in voor de verblijfs- en werkvergunningen van personeelsleden die van buiten Europa komen.

Vorig jaar is er ook een onderzoekscoördinator aangesteld. Dat is een projectleider, die ook instaat voor de algemene coördinatie om de eenheid van het onderzoek te garanderen. Toen ik projectleider was, waren de diverse onderzoeksprojecten kleine eilandjes. Elke projectleider was autonoom en had een of twee mensen voor een bepaald project. Heel vaak liepen bepaalde onderzoeksterreinen parallel en hadden de mensen verschillende opvattingen. Dat was zeker het geval over het Midden-Oosten. SIPRI verspreidde toen zogenaamd tegenstrijdige verklaringen, terwijl SIPRI nooit een standpunt inneemt. De onderzoeker spreekt altijd in eigen naam, maar in de pers wordt dat vaak geïnterpreteerd als uitspraken van SIPRI. De onderzoekscoördinator heeft de opdracht om die verwarring te vermijden. Voorts is het zijn taak om bepaalde thema's vanuit diverse invalshoeken te bekijken, dus een bepaald onderwerp multidisciplinair te laten behandelen.

De leden van de raad van beheer hebben zitting in persoonlijke naam. Er zitten Nobelprijswinnaars en experts in bepaalde domeinen in. SIPRI heeft ook een wetenschappelijke adviesraad. De projectleiders zoeken vooral zelf contact met die raad. De formele rol bij de opstartfase is verwaterd. De leden van de wetenschappelijke adviesraad hebben vaak kwalificaties en ervaringen die complementair zijn aan die van de projectleiders. Ik was projectleider chemische en biologische wapens, maar ben een politieke wetenschapper. De experts van de adviesraad waren chemici en vertrouwd met de biotechnologie. Complementair werken was dus mogelijk.

Het BioWeapons Prevention Project (BWPP) is een zeer recent initiatief, dat officieel gestart is op 11 november 2002. Het gaat uit van niet-gouvernementele organisaties die ageerden tegen het mislukken van de onderhandelingen om een protocol bij de Biologische en Toxinwapenconventie (BTWC) af te sluiten. De organisaties oordeelden dat de staten gefaald hebben, zeker omdat de dreiging van biologische wapens als groter werd ervaren.

Het BWPP is een wereldwijd netwerk dat de uitvoering door staten van de BTWC-verplichtingen duidelijker in beeld wil brengen en erover wil rapporteren. Daarbij wordt er ook gezocht naar nieuwe mechanismen om de transfers van technologieën, die eventueel zouden kunnen misbruikt worden voor vijandige doelen, transparanter te maken. We zoeken met andere woorden ook naar nieuwe verificatiemechanismen en -concepten.

Het BWPP heeft 25 leden uit Noord-Amerika, Afrika, Europa. Ook andere continenten en Oost-Europa zullen toegevoegd worden aan het internationale netwerk. Het is de bedoeling om een programma van democratische mondigheid op te stellen. Het BWPP wil lokale organisaties en mensen in interactie laten treden met hun regering en andere relevante autoriteiten, bijvoorbeeld professionele organisaties en vakbewegingen. Zo wil het de normen tegen het misbruik van biologie en biotechnologie voor vijandelijke doeleinden versterken.

Het BWPP zal, als alles goed gaat, in juli een elektronische database lanceren, de biowapenmonitor. De informatie van onze netwerkleden zal daarin ingevoerd worden. Zo kan iedereen profielen maken van de ondertekenaars van de BTWC. Uit die profielen zullen vragen rijzen, die zullen voorgelegd worden aan regeringen en eventueel aan andere lokale autoriteiten. Uit die interactie hopen we de transparantie te krijgen over de uitvoering van het verdrag.

Het BWPP werkt een jaar. De grootste bekommernis is het vinden van de nodige fondsen voor de werking en de lonen. Voor 2004 zal er een budget zijn van 730.000 Zwitserse frank, ongeveer 463.000 euro. Daarvan gaat 40 procent naar personeelskosten. In de komende twee jaar zal het budget stijgen tot 1 miljoen Zwitserse frank. Dan zal het aandeel van de personeelskost ongeveer 50 procent zijn. Daarin zitten ook de kosten voor de staf in Genève, ongeveer vier personen, en de regionale coördinatoren in diverse delen van de wereld.

Het opzetten en het onderhoud van het netwerk neemt ongeveer 30 procent in, exclusief de personeelskosten van de regionale netwerkcoördinatoren. Voor publicatie is er ongeveer 10 procent van het budget.

De grootste uitdaging voor het BWPP is momenteel het bekomen van erkenning als een belangrijke gesprekspartner met betrekking tot de biologische ontwapening. Die erkenning van de autoriteit hangt ook zeer nauw samen met het financiële as-

pect van onze organisatie. We krijgen onze gelden hoofdzakelijk van verdragspartijen bij het Biologisch en Toxinen Wapenverdrag en van enkele foundations. Er is een actieve strategie om die geloofwaardigheid te krijgen.

Om het voorstel van decreet te overlopen, heb ik twee grote delen onderscheiden : ten eerste de opdrachten, ten tweede de structuur.

De opdrachten zijn vrij traditioneel voor een dergelijk instituut. Er is een informatiefunctie, een documentatiefunctie, een voorlichtingsfunctie en een studiefunctie. De adviesverstrekking is ook vrij normaal, maar zoals het in dit decreet geformuleerd is, heeft het toch wel een zeer aparte benadering. De adviesverstrekking voor het vergunnen van licenties voor de export en de doorvoer van militaire technologie en wapens, neemt een zeer centrale plaats in, waardoor het niet langer gaat om een adviesfunctie, maar om een adviesplicht.

Precies dat roept bij mij een aantal principiële bezwaren op. Deze bezwaren hebben duidelijk te maken met de ethische aspecten die verbonden zijn aan de hele discussie rond wapenexport en wapenhandel. In mijn opinie is dat een beleidsbevoegdheid van de regering en eventueel van het parlement via de controlerende functie. Het is niet een kwestie die kan afgewenteld worden op een instituut, dat volgens de decreetvoorwaarden onafhankelijk zou moeten kunnen adviseren.

Op het niveau van het individu is er waarschijnlijk geen ethische tweespalt over de kwestie van wapentransfers en over de productie van wapens. De mensen hebben hun persoonlijk referentiekader en op basis daarvan nemen zij bepaalde houdingen aan. De tweespalt gaat altijd ontstaan in grotere organisatorische structuren, gaande van een instelling tot de gehele maatschappij. In een grotere organisatorische structuur heeft men over ethische kwesties bewust of onbewust permanente discussies. Voortdurend worden mensen geconfronteerd met bepaalde beslissingen die zij moeten nemen en die beslissingen zullen zij afwegen met een ethisch referentiekader, waarbij rekening moet gehouden worden met de context. Een beslissing staat niet in een vacuüm. De ethische normen worden uiteindelijk permanent herdefinierd in functie van het debat. Komt men aan de grenzen, dan zal men een grote publieke reactie zien. Uit die confrontatie moet men dan de onderliggende waardeoordelen duidelijk zien te maken. De hele maatschappelijke discussie gaan samenballen in één Vredesinstituut met een beperkt personeelsbestand is niet verantwoord.

Het gaat hier dus over de adviesplicht, niet over de vraag naar advies, zoals het geformuleerd is in het decreet. In artikel 6 staat dat het Vredesinstituut advies moet verlenen en dat het advies negatief moet zijn onder een lijst van 14 voorwaarden. Als de decreetgever reeds 14 specifieke condities kan opsommen om een exportlicentie te weigeren, waarom moet dat dan heel expliciet in dat Vredesinstituut naar voren gebracht worden ? Hoewel er gezegd wordt dat het Vredesinstituut onafhankelijk dient te zijn, zegt men dat het advies negatief moet zijn mits aan die voorwaarden voldaan is.

Mijn eerste reactie in verband met dat ethische aspect was dat men hier weer zit met een situatie waarbij beleidsmensen ethisch netelige kwesties doorschuiven naar wetenschappers. Men verwacht dat wetenschappers een neutraal wetenschappelijk onderbouwd antwoord kunnen geven dat het ethisch probleem oplost. Dat kan niet, want de wetenschap is zelf een product van de maatschappij, waaraan zelf een aantal ethische waarden ten grondslag liggen. De biotechnologie bijvoorbeeld, wordt hier anders bediscussieerd dan in Oost-Aziatische landen. Op dat vlak is het doorschuiven van ethische kwesties niet aanvaardbaar. Het Vredesinstituut is geen weerspiegeling van de maatschappelijke pluraliteit.

Later heb ik het sterke vermoeden gekregen dat de indieners van dit voorstel van decreet pogen om de parlementaire controle verplicht te maken op voorhand, dus vooraleer een licentie verstrekt wordt. Dit kan op zich een goede zaak zijn, maar het kan niet via het instituut. Indien het de bedoeling is van de decreetgever om het Vlaams Parlement op voorhand te laten discussiëren over de wenselijkheid van bepaalde wapentrafiëken, dan denk ik niet dat dit via het instituut moet gebeuren.

Ik zeg dus niet dat het Vredesinstituut geen adviesverstrekkend orgaan kan zijn over een aantal zaken. Het is de adviesplicht en de mogelijkheid tot decretale vastlegging dat het advies negatief moet zijn mits aan 14 voorwaarden voldaan is, die ik niet goed vind.

Die verplichting om negatief advies te geven, stoot ook op een aantal praktische problemen. In de voorwaarden worden een aantal termen gebruikt, die de directeur en het wetenschappelijk personeel zouden verplichten om te komen tot interpretatie van de context. Bepaalde termen, zoals terrorisme, hebben geen internationaal aanvaarde definitie, waardoor opnieuw een interpretatie verwacht wordt van het personeel van het Vredesinstituut.

Een aantal verdragspartijen bij de Chemische Wapenconventie hebben het recht om militair relevante technologieën te ontvangen met betrekking tot de bescherming en de verdediging tegen chemische aanvallen. Voor enkele van die landen hebben we allicht allemaal bezwaren inzake mensenrechten of verwikkeling in interne of internationale conflicten. De bedoeling van die conventie is precies dat als die chemische dreiging bestaat of als er effectief chemische wapens gebruikt worden, de internationale gemeenschap solidariteit betoont met het aangevallen land. In de wijze waarop het decreet geformuleerd is, zou de licentie aan een Vlaams bedrijf geweigerd worden. Hier zit men dus met een conflict tussen verplichtingen onder een internationaal verdrag en de decreten van de Vlaamse Gemeenschap. Dat zijn zaken die moeten overwogen worden. Hetzelfde geldt ook ten aanzien van NAVO-partners en dergelijke meer.

De tekst bevat mijns inziens een vrij simplistische visie over de betekenis van internationale wapenbeheersings- en ontwapeningsverdragen. Uiteindelijk is zo'n verdrag maar één instrument in de totaliteit van de veiligheid. Landen maken doorgaans vrij complexe berekeningen over de vraag of ze al dan niet gaan toetreden tot een dergelijk wapenverdrag. Dat hangt natuurlijk ook weer af van de specifieke context waarin het land zich bevindt. Als men in het decreet gaat stellen dat het al dan niet lid zijn van een wapenverdrag een criterium is om bepaalde transfers niet toe te laten, dan spreekt men een waardeoordeel uit dat niet beantwoordt aan de complexiteit van een aantal berekeningen. Bepaalde transacties naar de Verenigde Staten zouden per definitie uitgesloten zijn, gewoonweg omdat de Verenigde Staten het verdrag tegen de persoonsmijnen of op nucleaire proeven niet ondertekend hebben. Men ziet dus een aantal automatismen komen, waarvan ik denk dat dit te radicaal zou kunnen zijn.

Daaraan verbonden zijn er ook een aantal organisatorische vragen die ik in mijn nota ook naar voren breng. Eén belangrijk aspect met betrekking tot het Vredesinstituut is dat als het personeel effectief een bindend advies zou willen geven aan het Vlaams Parlement, het toegang zou moeten krijgen tot geheime informatie op het niveau van de militaire veiligheid. Hoe zou men anders relevante evaluaties kunnen maken over bijvoorbeeld een proliferatiedreiging van een bepaald land? Als men dat gaat regelen, dan komen er vragen of de veiligheidsdienst deze personeelsleden moet doorlichten vooraleer ze kunnen toetreden tot het instituut. Wat zijn de verplichtingen van het personeel, nadat ze het instituut verlaten hebben?

Vermits we het ook over ethische kwesties hebben, moeten we ons ook afvragen wat er precies gebeurt met de zogenaamde whistle-blowerfunctie. Hoe wordt een individu beschermd, die het niet eens is met een bepaald advies of beslissing en naar een politicus stapt?

In mijn nota stel ik een alternatieve taak voor voor het Vredesinstituut. Belangrijk zijn onafhankelijkheid en geloofwaardigheid om steeds als een ernstige gesprekspartner beschouwd te worden. Het instituut dient analyses te maken op basis van de gegevens die het mag opvragen bij parlementsleden, de regering en de bevoegde overheidsdiensten. Daarnaast moet het een kaart maken van de productie, uitvoer en doorvoer van militair relevant materieel in Vlaanderen. Het instituut moet tevens toekomstgericht werken door terdege rekening te houden met het toenemende belang van dual use-technologie. De Europese Unie steunt doelbewust nieuwe technologische projecten die gericht zijn op civiel en militair gebruik. Er is een duidelijke tegenstelling in de ethische context. Wetenschappelijk onderzoek en technologie-ontwikkeling voor potentieel militair gebruik moeten eveneens in kaart gebracht worden. Voorts moeten vergelijkbare statistieken opgemaakt worden over de volumes en de eindbestemming van die producten. De context van de vergunde export en doorvoer dient eveneens geanalyseerd te worden.

Het Vredesinstituut moet oog hebben voor andere technologische domeinen, want de blik op wapentechnologie is vrij traditioneel. Zo kunnen een aantal sectoren van de civiele maatschappij een belangrijke rol spelen in het verspreiden van chemische en biologische wapens zonder dat ze zich daar bewust van zijn. In 1990 schonk de pers enorm veel aandacht aan de chemische fabriek te Rabta in Libië. Toen bleek dat twee Vlaamse bedrijven van nabij betrokken waren bij de doorvoer van technologie van Duitsland naar Libië. Dergelijke zaken moeten nauwkeurig geanalyseerd worden omdat men zich niet bewust is van het gevaar, want bij de export van dual-use technologie wordt geen vergunning aangevraagd. Wanneer we de netwerken analyseren, merken we dat individuele landen en leveranciers bewust zand in de ogen wordt gestrooid. Van zodra de jaarlijkse rapporten voor vergelijkende informatie zorgen, kan het Vlaams Parlement het debat voeren over de wapenstransfer en -export om bij te sturen waar nodig.

De bepalingen over adviesverstrekking bij internationale verdragen zijn heel breed geformuleerd. De meeste verdragen die Vlaanderen autonoom af-

sluit, hebben weinig te maken met vrede en veiligheid.

Ik heb weinig problemen met de voorgestelde structuur, al ontbreken volgens mij een aantal aspecten. Ik moet evenwel bekennen dat ik de context niet volledig ken. Wat me wel verbaast, is dat niet aan een wetenschappelijke adviesraad is gedacht. Gezien het beperkte personeelsbestand, zal het Vredesinstituut nooit multidisciplinair worden zonder de interactie met een wetenschappelijke adviesraad.

De bibliotheek en voorlichtingsfunctie worden evenmin omschreven. Bij SIPRI is de bibliotheek een scharniercomponent. Zonder bibliotheek zouden de wetenschappers bij SIPRI niet naar behoren kunnen functioneren. Een bibliotheek kan gemakkelijk informatie opvragen. Bovendien zoekt een bibliotheek in een veel uitgebreidere context. Een wetenschapper beperkt zich tot de vertrouwde publicaties en instellingen en verzamelt alleen het materiaal dat hij zelf nodig heeft zodat hij een eiland creëert. SIPRI werkt met een informatie-officier. Hij coördineert het voorlichtingsbeleid en schermt de onderzoekers af. Onderzoekers krijgen talrijke vragen over zaken waar ze niets over afweten. Een informatie-officier kan als centraal contactpunt delegeren. Ten tijde van de Golfoorlog zat ik dagenlang vragen te beantwoorden. De rest van het werk bleef liggen. Gezien het belang van het internet, is de aanwerving van een informaticus misschien aangewezen.

De aanwervingsprocedure bevat een aantal specifieke elementen. Ik stel voor dat het Vlaams Parlement benoemt op voordracht van de raad van bestuur, omdat die instelling het programma ook autonoom vastlegt.

Een contract voor vijf jaar dat eenmaal vernieuwd kan worden, is gebruikelijk, maar de koppeling met de regeerperiode verbaast me. Als een directeur twee jaar voor het einde van de regeerperiode ontslag neemt, wie zal dan nog geïnteresseerd zijn in een mandaat van maximum twee jaar? Ik weet uiteraard niet welke redenering achter deze bepaling steekt.

Over de aanwervingsprocedure van de onderzoekers wordt enkel gezegd dat de voorwaarden vastgelegd zullen worden door het Vlaams Parlement, in samenspraak met de raad van bestuur. Ik denk dat contracten voor twee jaar die een tot twee keer vernieuwbaar zijn, het overwegen waard zijn. Op die manier krijgt het instituut geregeld nieuwe capaciteiten, competenties en inzichten binnen. Een

dergelijke rotatie is zowel voor de instelling als voor de onderzoekers een goede zaak.

Vragen van de leden van de Commissie

De heer Jan Roegiers : De heer Zanders heeft ons niet alleen een nuttig document bezorgd, zijn uiteenzetting was ook heel boeiend.

Ik zit met een ethisch probleem. Ik begrijp zijn vaak terechte kritiek op het verplichte advies en op de 14 criteria die het kader vormen waarbinnen het Vredesinstituut zal moeten werken, maar van de regionalisering van de wapenexportlicenties wilden wij gebruik maken om een hoge ethische standaard in te voeren. Hoe moeten wij die 14 criteria een plaats geven in de opdracht van het Vredesinstituut? Hoe moeten wij dat ethische kader formuleren? Of moeten de medewerkers van het Vredesinstituut de kans krijgen vrij een advies te formuleren?

Ik zie eveneens in waarom de heer Zanders kritiek levert op de bepalingen over terrorisme. Alleen nemen wij die bepalingen over uit de Europese gedragscode.

De heer Jean-Pascal Zanders : Ik heb enkele vragen bij de adviesplicht en bij het feit dat de decreetgever al op voorhand zegt hoe het advies er precies uit moet zien. Als aan een van de 14 criteria niet wordt voldaan, dient het advies negatief te zijn. Ik ben niet vertrouwd met de wetgeving over wapentrafiëk, maar ik vermoedde dat deze criteria niet zomaar uit de lucht zijn gevallen.

Die criteria zijn relevant, maar ook vatbaar voor interpretatie. Ethische overwegingen worden altijd in een bepaalde context gemaakt. Ze vormen een leidraad, maar andere factoren worden eveneens in overweging genomen. De vakbonden stappen mee op in vredesbetogingen. Wanneer een wapenfabriek wordt gesloten, zullen ze echter ook op straat komen. Dan speelt de werkgelegenheid een rol. In Ukkel is een school gesloten vanwege de gebrekkige brandveiligheid. De vakbonden zijn naar de Raad van State gestapt om deze sluiting aan te vechten. Ondanks de gebrekkige brandveiligheid, zijn de lessen hervat. Wie betrokken is bij een besluitvorming, werkt nooit in een ethisch vacuüm. Alleen geven ze een ander gewicht aan bepaalde factoren. Daarom zeg ik dat dit gezien moet worden in de context van een breder maatschappelijk debat.

Deze 14 criteria zijn niet verkeerd, maar het voorstel ontnemt de medewerkers van het Vredesin-

stituut het recht eigen ethische overwegingen te maken. Precies omdat de criteria zo absoluut zijn geformuleerd, merk ik op dat zaken als terrorisme voor interpretatie vatbaar zijn.

Het Vlaams Parlement wenst een hogere ethische standaard in te voeren. Maar door de discussie op verschillende niveaus te voeren, zal de standaard automatisch verhogen. In mijn alternatief met een verplichte jaarlijkse evaluatie, krijgt het Vlaams Parlement de kans het beleid te evalueren, rekening houdend met de context waarin een beslissing werd genomen. De richtlijnen en criteria kunnen op basis daarvan aangepast worden.

Ik vrees dat de medewerkers van het Vredesinstituut door deze criteria de kans niet meer krijgen zelf ethische afwegingen te maken.

De voorzitter : We hebben het nu maar over één van de vier taken, wellicht de meest controversiële opdracht. Het beleid moet kunnen beslissen over de hoofdopties op basis van deze 14 criteria, waarover een vrij grote consensus bestaat. Het klopt dat een aantal criteria verschillend geïnterpreteerd kunnen worden. Zijn wetenschappers in staat deze 14 criteria te objectiveren ? Misschien moeten we een minderheidsadvies mogelijk maken. Ik beschouw het als een adviesplicht, niet als de plicht over te nemen wat wij willen horen. Ik ga er overigens van uit dat niet elk commissielid hetzelfde wil horen.

De heer Jean-Pascal Zanders : Ik denk niet dat wetenschappers in staat zijn deze criteria te objectiveren omdat het over maatschappelijke fenomenen en contexten gaat. Wat vandaag een probleem is, is het morgen in een andere context wellicht niet.

De voorzitter : Gunnar Myrdal heeft dat in Objectiviteit in Social Research goed beschreven : alleen wie onze vooroordelen over de context kent, zal onze stelling begrijpen. Als wetenschappers die vooroordelen zouden omschrijven, objectiveren ze die.

Wat politici niet willen, is hun verantwoordelijkheid in de schoenen van wetenschappers schuiven, omdat er geen eenduidigheid is. We mogen niet verwachten dat de wetenschap de ideale oplossing zal bieden. Een advies is tenslotte geen beslissing. Belangrijk is dat ze deze 14 criteria kunnen verduidelijken.

De heer Jean-Pascal Zanders : Zo'n objectivering moet los staan van elk specifiek dossier, waardoor de wetenschappers een brede waaier van criteria

naar voren kunnen brengen. Het is dan aan de politici om die parameters vast te leggen.

2. Professor Gustaaf Geeraerts, VUB

Professor Gustaaf Geeraerts : Ik ben hoogleraar Internationale Betrekkingen, verbonden aan de vakgroep Politieke Wetenschappen van de VUB. Ik ben jarenlang betrokken geweest bij het vredesonderzoek. Ik zal me vooral toespitsen op de wetenschappelijke werking van het instituut. Ik ben daarvoor goed geplaatst. Ik heb heel wat internationale ervaring. Ik heb ook het Center For Peace and Security aan de VUB geleid.

Uiteraard verheug ik me over dit initiatief. Het komt op een goed moment, we maken een periode door van fundamentele veranderingen. Dergelijke veranderingen brengen altijd onzekerheden mee en dan is er behoefte aan meer fundamentele inzichten in onderliggende structuren. Ook de gebeurtenissen van elf september wijzen op die veranderingen.

Veel mensen denken nog dat internationale politiek een zaak is van staten en internationale organisaties. Dat is het staatscentrische model. Allengs vraagt men zich af of er niet een nieuw beeld aangewezen is, het zogenaamde multicentrische model. De invloed daarvan op de internationale politiek stijgt. Elf september was immers een aanval op de enig overblijvende supermogendheid door een niet-statelijke actor, namelijk een transnationale terroristische organisatie. Dergelijke gebeurtenissen wijzen op fundamentele veranderingen. We zijn dus toe aan onderzoek om de veranderingen beter te kunnen duiden en zo bij te dragen aan een betere beslissingsondersteunende kennis.

Ik denk dat een Vlaams Vredesinstituut daaraan een bijdrage kan leveren. Ik wil vervolgens een paar bemerkingsen geven bij de opdrachten van het instituut, namelijk documentatie, onderzoek, voorlichting en advies. In mijn opvatting is de onderzoekso opdracht, vooral fundamenteel onderzoek, het belangrijkste. Het is immers de kwaliteit van het fundamenteel onderzoek die bepalend is voor de degelijkheid van de andere taken. Het is de enige garantie voor de continuïteit en de opbouw van een goede reputatie in binnen- en buitenland. Het wervingsbeleid moet op die appreciatie worden afgestemd.

Het Nederlandse Polemologisch Instituut van Groningen is ter ziele gegaan, onder meer doordat het te weinig aandacht besteedde aan de uitbouw van

een grondige, fundamentele onderzoekstraditie. Het instituut heeft zich te veel verkeken op voorlichting van en contacten met de publieke opinie. Het instituut produceerde veel kranten- en tijdschriftenartikelen en was geregeld op televisie. Het fundamentele onderzoek kwam er bekaaid van af.

Gezien het belang van dat fundamenteel onderzoek, ben ik ook zeer verheugd over het feit dat het decreet te kennen geeft dat men in de richting van multidisciplinair onderzoek wil gaan. Ik zou daar wel onmiddellijk de kanttekening bij willen maken dat een dergelijke keuze ook vergaande implicaties zal hebben voor het aantal onderzoekers waarover men zal moeten beschikken. Een echte multidisciplinaire aanpak is slechts mogelijk indien men voldoende mensen heeft die uit verschillende disciplines komen.

Ik zie het fundamentele onderzoek als een soort voedingsbodem voor de overige taken van documentatie en voorlichting, maar hier zou ik willen stellen dat, als men een goed documentatiecentrum wil uitbouwen en een degelijke en effectieve voorlichting wil verzorgen, dat ook zal gepaard moeten gaan met de aanwerving van gekwalificeerd personeel. Dergelijke taken zijn onmogelijk door de onderzoekers zelf uit te voeren, omdat ze precies haaks staan op de eigenheid van fundamenteel onderzoek. De aanwerving van een ervaren documentalist en een voorlichtingsdeskundige is noodzakelijk. Zij moeten er borg voor staan dat de aanwezige expertise optimaal ten dienste wordt gesteld van de relevante doelgroepen. Zij moeten tevens de alternatieve informatiebronnen aangeven, indien het instituut te maken krijgt met vragen of problemen waarvoor de nodige expertise niet aanwezig is.

Het verstrekken van advies moet zeker tot het takenpakket van een vredesinstituut behoren. Ik heb alleen fundamentele vragen bij de wijze waarop dat momenteel in het voorstel van decreet is uitgewerkt. Ik ben van oordeel dat hier een gevaar schuilt dat de onafhankelijkheid van het instituut in het gedrang kan komen. Een wetenschappelijk instituut kan studies verrichten, databanken aanleggen, gegevens in kaart brengen en dergelijke meer, die beslissingsondersteunend kunnen werken. Zij kunnen de informatie verstrekken, ook betreffende andere landen. Een Vlaams Vredesinstituut zou dergelijke informatie kunnen verzamelen en die verwerken tot op een manier die beslissingsondersteunend kan zijn. Men kan moeilijk van een dergelijk instituut verwachten dat het zich gaat uitspreken over de toelaatbaarheid of niet-toelaatbaarheid van bepaalde exporten. Ik denk dat daar-

mee zowel de morele als de politieke druk op de onderzoekers zeer sterk zal zijn en ik wens er op te wijzen dat een dergelijke situatie de voortgang van het serene onderzoek op de helling zou zetten. Dit is een punt waar men zeker goed moet over nadenken.

Ik zou willen stellen dat als men een en ander op een rijtje zet en de veelheid en verscheidenheid van taken in rekenschap neemt, zich de bemerking opdringt dat de voorziene minimale personeelsbezetting te gering is. Met een directeur, drie onderzoekers en een administratieve kracht is het onmogelijk om de taken naar behoren uit te voeren. Een gevaar is dat men te weinig aan zelfstandig onderzoek toekomt en dat men verwordt tot een soort van instituut dat onderzoeksbevindingen van andere gerenommeerde buitenlandse instellingen naar de relevante doelgroepen gaat vertalen. Dat zou ik een gemiste kans vinden, vooral omdat er in Vlaanderen duidelijk expertise aanwezig is. Ik pleit ervoor om daar rekening mee te houden.

Wat erg opvalt in het voorstel, is de afwezigheid van een onafhankelijke wetenschappelijke raad. Dat is mijns inziens een duidelijk mankement. Ik denk dat het noodzakelijk is dat er een schare van internationale experts aanwezig is, die los van de raad van bestuur kan toezien op de wetenschappelijke werking van het instituut. Het moet hier gaan om experts die bedreven zijn in de materies waarop het instituut zich zou gaan toespitsen. Men zou kunnen denken aan een jaarlijkse beoordeling van het wetenschappelijke werk van het instituut. Zoiets kan zo objectief mogelijk gebeuren indien men over een dergelijke raad beschikt. Zo een raad zou ook adviserend kunnen optreden bij de aanwerving van de wetenschappelijke onderzoekers. Een andere belangrijke functie is het aanbrengen van expertise bij het opzetten van nieuwe onderzoeksprojecten. Een andere nevenfunctie is het bevorderen van internationale wetenschappelijke contacten.

Ik heb nog enkele bemerkingen over de directeur en het onderzoekspersoneel. Zoals het er nu staat, wordt de directeur benoemd door het Vlaams Parlement en dat voor de duur van de regeerperiode. De benoeming kan voor een zelfde periode verlengd worden. Het zou beter zijn om de directeur te laten voordragen door de raad van bestuur, gezien diens gediversifieerde samenstelling. Ik adviseer zelfs om ook de wetenschappelijke raad daarin om advies te vragen, omdat die goed geplaatst is om de geschiktheid van de betrokken kandidaten te beoordelen. Ik stel dus een benoeming door het Vlaams Parlement voor, maar op voordracht van

de raad van bestuur na advies van de wetenschappelijke raad.

Een andere eigenaardigheid vond ik dat de aanstellingsperiode van de directeur verbonden wordt aan de duur van de regeerperiode. Ook mijn collega Jean-Pascal Zanders heeft daar duidelijk bedenkingen bij. Aan buitenlandse instituten is het gebruikelijk om een directeur voor een periode van vijf jaar te benoemen en dan eventueel te voorzien in een herbenoeming voor een tweede periode van vijf jaar. De directeur moet toch de garantie hebben dat hij die vijf jaar kan uitdoen, want vijf jaar is de normale periode die men nodig heeft om een goed onderzoeksprogramma uit te voeren.

In het voorstel van decreet wordt niet zo expliciet gesproken over de onderzoekers. Het zou een aanbeveling verdienen om te werken met contracten van twee jaar, wat ook de gebruikelijke procedure is aan de universiteiten. Dat heeft natuurlijk belangrijke voordelen op het vlak van de kwaliteitscontrole en biedt het voordeel dat men kan inspelen op nieuwere thema's en men vlot nieuwe expertise zou kunnen aantrekken.

Vragen van de leden van de Commissie

De heer Eloi Glorieux : Ik stel twee vragen in naam van de heer Roegiers, die op dit moment een voorstel van resolutie verdedigt in een andere commissie.

Onderzoek verrichten is de belangrijkste taak van een vredesinstituut. In welke mate moet het instituut deze taak zelf verrichten ? Kan het instituut onderzoeksopdrachten uitbesteden aan andere vredesinstituten zonder zijn status te ondermijnen ?

De heer Geeraerts vindt dat het Vredesinstituut beter geen advies kan geven over het toekennen van exportlicenties. Het Vlaams Parlement vraagt de SERV en de MiNa-Raad vaak om advies. Het Vlaams Parlement zou het Vredesinstituut ook om advies kunnen vragen alvorens zich uit te spreken over een exportaanvraag. Hoe staat hij daartegenover ?

De volgende vraag, stel ik in eigen naam. De opdracht die de heer Geeraerts aan het Vredesinstituut toekent, verschilt van de opdracht uit het voorstel van decreet. Moet dergelijk instituut een federaal of een Vlaams instituut worden ?

De heer Didier Ramoudt : Welke wetenschappelijke waarde heeft een advies dat verstrekt wordt

door een wetenschappelijke raad waarvan de leden er dezelfde morele, ethische en culturele waarden op nahouden ?

De voorzitter : De adviesopdracht leidt tot discussies. Is de bepaling dat het advies negatief moet zijn indien niet voldaan wordt aan de 14 criteria daar de reden voor ? Zou het mogelijk zijn deze 14 criteria te objectiveren of te omschrijven rekening houdend met de Vlaamse context ? Of zijn deze criteria te rigide ?

Professor Gustaaf Geeraerts : Als we van het Vlaamse Vredesinstituut een instelling met gezag willen maken, moet het grootste deel van het onderzoek door het instituut zelf verricht worden. Het instituut moet een goed onderzoeksprogramma opstellen. Daarnaast nog onderzoek uitbesteden kan wenselijk zijn. Wat is de eigenheid van een nieuw instituut dat zijn onderzoek meteen uitbestedt ? Wel mogelijk is dat het instituut op zoek gaat naar externe fondsen om bijkomend onderzoek te financieren.

Ik bekijk de adviesfunctie van het instituut als wetenschapper. Advies geven is een belangrijke functie, maar dat advies moet gezien worden als beslissingsondersteuning dat de transparantie vergroot. Het instituut kan de toestand in het land van bestemming toelichten. Op grond van dergelijke informatie zal men een beter overwogen beslissing kunnen nemen.

Men kan onmogelijk verwachten dat een wetenschappelijk instituut beslist in de plaats van de politiek. Wat indien dat leidt tot controversiële resultaten ? Komen de wetenschappers zo niet in opspraak waardoor ze alle geloofwaardigheid en zelfstandigheid verliezen ? Het Polemologisch Instituut besliste niet in de plaats van de politici, maar legde verklaringen af in de pers over de gewenste beslissingen. Dat hypothekeerde de werkzaamheden van het instituut waardoor het werd opgedoekt. Wetenschappers laten uitzoeken of voldaan wordt aan 14 vooraf opgelegde criteria, druist in tegen de principes van vrij onderzoek.

Waarom kunnen er geen twee vredesinstituten – een Vlaams en een federaal – zijn ? Ik zie geen tegenstelling. Vlaanderen is een dynamische regio die een voortrekkersrol speelt door een vredesinstituut op te richten. Precies daarom moet het instituut van bij de start de nodige kansen krijgen.

Wat is de wetenschappelijke waarde van een advies verleend door een internationaal samengestelde raad ? Lopen we niet het gevaar dat vreemde

waarden een rol spelen ? Pluralisme is een voorwaarde voor gedegen en onafhankelijk onderzoek. Onderzoek vanuit een eenzijdig waardebesef opbouwen is niet opportuun. Culturele diversiteit garandeert weloverwogen conclusies. We leven nu eenmaal in een geglobaliseerde wereld vol culturele integratie en confrontatie. Dat zijn belangrijke aspecten van het nadenken over vrede en veiligheid. De leden van een wetenschappelijk raad kunnen over het algemeen een onderscheid maken tussen hun persoonlijke waarde en gedegen wetenschappelijk werk.

3. Professor Luc De Vos, Koninklijke Militaire School en KU Leuven

Professor Luc De Vos : Ik zal proberen om hier niet in herhaling te vallen, ook al omdat ik het voor 95 procent roerend eens ben met mijn collega, professor Geeraerts. Ook de bedenkingen van de heer Zanders zijn grotendeels de mijne.

Ik wil het hier hebben over vijf onderwerpen. Ik zal spreken over mijn ervaringen met gelijkaardige instellingen in het buitenland. Ik zal kort ingaan op het fundamentele probleem. Ik zal het hebben over mijn ervaring met de Lumumbacommissie, die toch enige gelijkenis vertoont. Ik zal kort het voorstel overlopen en de punten aanwijzen waar ik het moeilijk mee heb. Ten slotte zal ik een aantal belangrijke bedenkingen formuleren.

Ik zal het niet hebben over de Amerikaanse think tanks, hoe interessant die ook kunnen zijn. Qua middelen, environment en achtergrond kunnen die erg verschillen omdat ze voor het overgrote deel privé-initiatieven zijn, gesponsord met het geld van bepaalde instellingen. Die achtergrond doet bij ons dikwijls wenkbrauwen fronsen, hoe wetenschappelijk de adviezen ook zijn.

Ik wil het wel hebben over de vier Europese instellingen die volgens mij toonaangevend zijn, namelijk het International Institute for Strategic Studies in Londen, de SIPRI, waarover de heer Zanders veel meer weet dan ikzelf, Clingendael en de Stiftung Wissenschaft und Politik. Van al deze instellingen wil ik vertellen door wie ze werden gesticht en wat hun oorspronkelijk motief was.

Het International Institute for Strategic Studies is ontstaan in de sfeer van de Koude Oorlog. Het instituut wilde bestuderen hoe de machtsverhoudingen waren tussen het westen en het Warschaupact. Aanvankelijk had men het uitdrukkelijk over balances of power. Dit instituut is dus ontstaan in het

militair-diplomatieke milieu, maar later is het geëvolueerd tot een wetenschappelijke instelling met een hele reeks interessante publicaties. Toch zijn er in de publicaties en in de organisatie nog steeds sporen van de oorsprong. Over de structuur kan ik verder niet zoveel vertellen. Ik heb met die mensen samengewerkt, maar ik was daarbij eerder een uitvoerder waaraan een opdracht was uitbesteed.

Het ontstaan van SIPRI heeft alles te maken met de neutraliteit van Zweden en met de vredesbeweging.

Clingendael is ontstaan bij Buitenlandse Zaken. Naast het instituut is er ook heel wat uitbesteding.

Ook bij de Stiftung Wissenschaft und Politik is de origine erg belangrijk. Deze stichting is ontstaan als een instrument van de Duitse geheime dienst, gericht op Centraal- en Oost-Europa. Het instituut ligt in Ebenhausen, een klein dorpje in de omgeving van München. Men heeft indertijd bewust gekozen voor een locatie ver van Bonn en nu nog kiest men duidelijk voor een locatie ver van Berlijn. Deze stichting is een onafhankelijke instelling die beleidsondersteunend werkt. Er worden studies gemaakt en de politici doen er nadien mee wat ze willen. Toen de Duitse regering geconfronteerd werd met de terugtrekking van de buitenlandse troepen, heeft dit instituut twee dingen laten onderzoeken : hoe de terugtrekking van de buitenlandse troepen na de Tweede Wereldoorlog in het buitenland verlopen is en hoe die troepen oorspronkelijk in Duitsland terechtgekomen waren. Ik heb deze items onderzocht voor wat België betreft. De onderzoekers hebben de resultaten van hun onderzoek ook uitvoerig toegelicht en besproken.

De fundamentele vraag rond een dergelijk instituut, die trouwens al aan bod gekomen is, is of defensie noodzakelijk is. Als defensie nodig is, dan is er ook nood aan een defensie-industrie. Dat betekent nog niet dat men wapens moet uitvoeren naar alle landen. Uiteraard kan ons land slechts instaan voor een klein stukje van die defensie-industrie. Volgens mij is het goed dat ons land zich toelegt op bepaalde niches. Op een dergelijke vraag wordt met een andere emotionaliteit gereageerd in landen die traditioneel een slagveld waren, zoals België, Polen of Noord-Italië. De Verenigde Staten hebben sinds 1865 geen oorlog meer gekend op het eigen territorium. Ook in Groot-Brittannië is er sinds de Glorious Revolution evenmin nog een oorlog uitgevochten op het eigen territorium. Aan de Duitse bombardementen op Groot-Brittannië werd zeer zwaar getild – het was nu eenmaal het begin van de oorlog – maar uiteindelijk stelden die

niet zoveel voor in vergelijking met de bombardementen op Duitsland en Japan.

De Lumumbacommissie was voor mij een zeer positieve ervaring, al heeft een bepaalde publieke opinie me af en toe zwaar aangepakt. Ik kom dan ook uit een bepaald milieu dat gemakkelijk met de vinger wordt gewezen. Ik heb tijdens die werkzaamheden goede relaties ontwikkeld met politici, zelfs met diegenen waar ik ideologisch ver vanaf sta. In deze commissie heb ik me dag en nacht ingezet om de waarheid te vinden, hoe wreed die soms ook was voor het instituut waaruit ik afkomstig ben. Het vergt blijkbaar veel energie om dergelijke onderwerpen grondig uit te spitten.

Ik had het soms moeilijk met de formulering van bepaalde passages in de motivering van het voorstel van decreet. Uitdrukkingen als de steriele oost-westdiscussie komen uit de buik, maar kunnen tot problemen leiden inzake geloofwaardigheid en wetenschappelijkheid. Een ander element is de discussie over de bestaansreden van de NAVO. Ik weet wel dat de veertien artikelen hopeloos achterhaald zijn, maar de manier waarop dit wordt uitgedrukt, is problematisch. In het onderzoek heeft men het over de Vlaamse vredeseconomie. Men moet weten wat men wil. Als men denkt dat onze levensstijl de moeite waard is, dan moet men beseffen dat dit bepaalde inspanningen vergt en dat onze industrie daaraan moet deelnemen. Dat is niet alleen een kwestie van puur gewin. Als men in andere systemen wil leven, mij best. Ik ben echter in de communistische landen geweest toen ze nog bestonden. Ik heb er voor de rest van mijn leven een gruwel voor totalitaire systemen aan overgehouden.

Men heeft het dikwijls over contacten met organisaties, onder meer in de raad van bestuur. Welke organisaties zullen daar dan een plaats krijgen? Gaat het alleen om de organisaties met een bepaalde strekking die geïnteresseerd zijn in het onderwerp? Ik meen dat we daarmee bijzonder voorzichtige moeten zijn. Ik denk dat er in het parlement voldoende pluraliteit is en dat we daar geen bijkomende pluraliteit moeten aan toevoegen.

Wat de adviezen betreft, ben ik het eens met mijn collega Gustaaf Geeraerts. De proliferatie van instellingen is een probleem omdat een instituut voldoende groot moet zijn. Als België ook nog eens een instituut opricht, vrees ik dat het allemaal institutjes zullen zijn. Dat zal leiden tot benoemingen. Het is mooi dat daarmee een aantal jonge mensen werk krijgen, maar ik heb toch een probleem met de kwaliteit.

De term 'oorlogslogica' op pagina 5 is tendentiekus. Wat bedoelt men met de reconversie van bepaalde industrietakken? We hebben gehoord uit de uiteenzetting van de heren van Barco dat hetgeen ze rechtstreeks maken voor Defensie, in Vlaanderen zeer beperkt is. We hebben geen industrie waar men kogels of oorlogsgeweren maakt, maar we hebben zeer veel zaken die onrechtstreeks voor de oorlog dienen of een dubbel gebruik hebben. De vraag is of men dat allemaal gaat afschaffen.

In artikel 9 staat dat de zaken onbezoldigd moeten zijn. Ik zit hier deze voormiddag. Die tijd moet ik inhalen en men kan niet eindeloos blijven inhalen. Ik heb geen tijd om mijn huis te verven, om loodgieter te spelen, enzovoort. Ergens moet men kiezen in het leven. De dingen kosten nu eenmaal geld. De loodgieter en de schilder werken niet gratis, maar zijn momenteel zeer duur. Men moet daarin realistisch zijn. Ik heb het zeer moeilijk met de term 'onbezoldigd'.

Wat betreft een land dat de mensenrechten schendt, zit men soms met het probleem van het minste kwaad. Ik wil minister Michel in de Nepalzaak niet naar de mond praten, maar ik geef toe dat men soms voor een bijzonder groot probleem staat. Wat de kindsoldaten betreft: België is ook een land met kindsoldaten aangezien de onderofficieren in opleiding jonger zijn dan 18 jaar. Gaan we dan niets meer leveren aan het Belgische leger? Wat met 'het beoogde land van eindbestemming is in een burgeroorlog verwickeld'? Er is een opstandige beweging met duidelijk slechte bedoelingen. Gaan we dan die wettelijke regering niet de middelen geven om essentiële zaken te verdedigen? Wat doen we daarmee? Ik weet het niet, maar ik heb het daar moeilijk mee.

Een instelling zoals het Vredesinstituut moet een hoge mate van onafhankelijkheid hebben. Het probleem van de benoemingen is in de meeste landen een heikel onderwerp. Verder is er het probleem van de snelheid. Als men een gedegen studie wil maken die kan worden gebruikt bij een advies, dan vergt dat tijd. Daarom is mijn voorstel dat men niet begint met het maken van studies over landen die onze waarden min of meer delen, en dat men daarvan een lijst maakt. Het betreft het overgrote deel van de Europese landen. De discussie gaat momenteel vooral over de Verenigde Staten. Dat land wordt vandaag de dag volop gediaboliseerd. Ik heb het zeer moeilijk met elke vorm van diabolisering.

Ondanks hun evidente gebreken, die wij trouwens ook hebben, denk ik dat de Verenigde Staten en Canada tot dezelfde gedachtewereld behoren.

Naast de lijst van zekere landen, die bij jullie zeker tot zware discussies zal leiden, is er ook de lijst van landen, die zeker onzeker zijn. Sommige van die landen hebben zeer goede contacten met het westen en worden opgevrijd door onze regeringen. Een aantal landen zijn zeer problematisch. Ik zeg dat al heel lang. Ik heb trouwens ook gewaar-schuwed tegen Irak toen we dat land als een verde-diging tegen Iran zagen. Ook Saudi-Arabië, waar-mee we zeer veel goede contacten hebben, is pro-blematisch.

Bij de opmaak van een lijst met eisen voor export-landen moet de nodige realiteitszin aan de dag ge-legd worden. Het begrip kindsoldaat is bijvoor-beeld moeilijk te omschrijven. Ikzelf ben een ex-kindsoldaat want op vijftienjarige leeftijd droeg ik een uniform. Ik werd opgevoed aan de Koninklijke Kadettenschool in Laken. Ik heb er nochtans van uitstekende en pluralistische leerkrachten les gehad, van Marc Galle tot sommige anderen, die nogal rechts dachten. Ik had allerlei leerkrachten en heb van allemaal veel opgestoken. Ik moest mijn schoenen poetsen, ik moest in het gelid staan, ik moest veel sport beoefenen. Ik heb discipline ge-leerd, waardoor ik nu nog altijd in staat ben om 18 uur per dag te werken.

Een ernstige instelling kost veel geld, zeker als het instituut zelf studies moet uitvoeren. Het instituut kan eventueel een aantal studies zelf doen en an-dere uitbesteden. Ik begrijp de kritiek van de heer Geeraerts dat het instituut niet mag beperkt blij-ven tot een doorgeefluik. De uren van een dag zijn echter beperkt. Het gaat niet op om het personeel constant tegen de tijd laten werken.

Ik ben voorstander van de oprichting van een we-tenschappelijk raad. Men moet wel de nodige pro-fessoren vinden, die bereid zijn en tijd hebben om daarin zitting te hebben. Ze zijn ook best geplaatst om de directeur voor te dragen. De wetensappe-lijke raad kan rechtstreeks samenwerken met het parlement. Het instituut moet het beleid onder-steunen, maar geen beslissingen nemen. De politie-ke autoriteit moet de verantwoordelijkheid blijven dragen, maar moet zoveel mogelijk instrumenten krijgen om een goede beslissing te nemen. De be-slissingen moeten snel genomen worden, zoniet be-rokkent men de industrie te grote nadelen.

Ik zie niet in waarom de periode van het instituut gekoppeld moet zijn aan de regeerperiode. Het is immers een onafhankelijk instituut.

Vragen van de leden van de Commissie

De heer Jan Laurys : Beide professoren stellen de adviserende functie van het instituut in vraag. Het instituut zal echter worden opgericht als adviesor-gaan om concrete exportlicenties te toetsen aan een wetenschappelijk kader. Welke alternatieven stelt de spreker voor ? Zullen politici bijvoorbeeld informatie over bepaalde conflictsituaties kunnen vragen ?

De voorzitter : De minister neemt zelf de beslissing en rapporteert nadien aan het parlement. In het rapport staat een overzicht van de licenties en de geweigerde aanvragen en de motiveringen voor toekenning of afwijzing. Het parlement komt dus niet tussen bij de beslissing, maar beoordeelt ach-teraf. Adviseren aan de uitvoerende macht vergt een andere aanpak.

Professor Luc De Vos : Voor de Lumumbacommis-sie hebben we allerhande zaken bestudeerd. De commissie kreeg heel wat documenten aangeboden omdat we niet te directief wilden zijn. We gaven evenmin een kort citaat, maar het volledige docu-ment dat volgens ons waardevolle informatie be-vatte. Daardoor konden de heel geïnteresseerde parlementsleden los van onze uitleg het document zelf raadplegen.

In de meeste gevallen is dat echter te veel gevraagd omdat parlementsleden lid zijn van meerdere com-missies en ook het thuisfront moeten verzorgen. Een beleidsondersteunde instelling moet parle-mentsleden echter de kans bieden de zaken dieper te bestuderen. Wetenschappers wordt vaak ge-vraagd een lijst op te maken en te updaten van lan-den waarnaar sowieso geëxporteerd mag worden. Deze taken kunnen perfect voorbereid worden door een vredesinstituut. Het is vervolgens aan de politici om deze lijst te bespreken en er al of niet mee in te stemmen. Dat zal tot discussie leiden omdat zo'n lijst waardegebonden is. Het is geen exacte wetenschap. Het wordt bepaald door onze visie op de maatschappij en de wereld.

Toen ik dit voorstel bekeek, probeerde ik mij in de plaats te stellen van politici en industriëlen. Mijn voornaamste probleem zijn de concrete vragen, vooral omdat we post factum werken. Men kan al-leen maar discussiëren en hopen dat de situatie on-dertussen wijzigt. Dat zou routinewerk moeten zijn, maar er zijn landen die we heel slecht kennen. Toen België troepen moest sturen naar Somalië, kenden wij dat land amper. België was op dat mo-

ment lid van de Veiligheidsraad, kreeg de vraag troepen te sturen en heeft dat hals over kop gedaan. Die beslissing was nauwelijks ondersteund.

Wij wisten niet wat daar aan de hand was. We hadden wel enkele televisiebeelden gezien, maar voor het overige moesten we ons baseren op wat andere landen ons hadden verteld. We gebruikten Italiaanse kennis omdat Somalië een Italiaanse kolonie was geweest. Achteraf kunnen uiteraard altijd studies gemaakt worden waarvan we hopen dat ze bruikbaar zullen blijven.

De heer Chris Vandenbroeke : Zowel professor De Vos als professor Geeraerts vinden advies verlenen te riskant. Zij opteren voor beleidsondersteuning. Advies verlenen is riskant, maar beleidsondersteuning is volgens mij te volgbaar. Staat dat niet haaks op de objectiviteit ?

Professor Luc De Vos : Het probleem is dat de directeur en de onderzoekers van de instelling door het Vlaams Parlement benoemd zullen worden.

De voorzitter : Het ViWTA is een wetenschappelijke instelling die werkt voor het Vlaams Parlement. Die instelling heeft een wetenschappelijk directeur en werkt met een raad van bestuur. Wij maken een profiel van de directeur, maar de selectie gebeurt door externe bureaus, die op hun beurt gezocht worden door Jobpunt Vlaanderen. Het externe bureau stelt ons twee tot drie kandidaten voor. De overige kandidaten kennen zij niet eens. Wij leren die twee tot drie effectieve kandidaten pas kennen tijdens het laatste gesprek. Het externe bureau informeert het Bureau van het Vlaams Parlement over de kandidaten. Van politieke interventie is geen sprake.

De periode van vijf jaar wordt ingevoerd vanwege de duur van de regeerperiode. De directeur wordt jaarlijkse geëvalueerd door de raad van bestuur, het Bureau van het Vlaams Parlement en het externe bureau. Wij willen niet dat iemand geëvalueerd wordt door politici die de kandidaat eigenlijk niet kennen. Bovendien is de discussie daarover nog niet afgerond. Overigens garandeert iedereen de wetenschappelijke onafhankelijkheid. Van afhankelijkheid en totalitarisme kunnen wij niet beschuldigd worden. Dat de zaken steeds beter kunnen, klopt uiteraard.

Professor Luc De Vos : Ik ben zoals velen het slachtoffer van de mythe van de politieke benoeming. Bovendien werk ik voornamelijk voor de federale regering waar de situatie anders is. Mijn departement is niet het mooiste voorbeeld. Ik wik

mijn woorden. Ik heb me de voorbije jaren al vaak moeten beheersen. Ik heb met vrijwel alle ministers van Defensie vroeg of laat ruzie gehad. Dat wijst ook op mijn zekere onafhankelijkheid en dat kan ik mij ook permitteren omdat ik zelf niet tot de structuur behoor. Ik ben wel een product van het leger, maar ik heb natuurlijk ook aan de Katholieke Universiteit Leuven gestudeerd, enzovoort. Ik probeer de zaken eerlijk te doen.

De garanties die men daar inschrijft, stellen ons natuurlijk al een stuk meer gerust. Alle professoren hebben het beleefd dat men hen probeert te gebruiken om benoemingen te regelen. Ik heb al verschillende keren ontslag genomen. Men maakte mij dan voorzitter omdat ik ten eerste een tweetalige ben en ten tweede in een nationale instelling zit. Ik had dan het gevoel dat men mij probeerde te gebruiken. Dat is een zeer onaangenaam gevoel. Wij willen niet gebruikt worden. We willen alleen dat er goed gewerkt wordt. We zijn allen het product van clichés en we zijn daardoor getekend. We kunnen ons daar niet zo gemakkelijk van ontdoen. Als historicus heb ik dikwijls vastgesteld dat ik jarenlang in een bepaalde mythe geloofd heb, tot ik zelf het grondig onderzoek deed en ik zag dat het allemaal genuanceerder was en de mensen veel eerlijker waren dan in de voorstelling van de mythe.

Het blijft voor een wetenschapsman bijzonder moeilijk om in een zeer korte tijdspanne een oordeel te vellen. Men maakt een lijst met zekere landen en een lijst met onzekere landen. Men moet ze dan laten werken met een beurtroolsysteem zodat elk land aan bod komt. We gaan natuurlijk naar een tijd waar naast staten ook heel wat andere instellingen op het voorplan komen, instellingen die soms veel machtiger zijn dan de vele kleine staten. Heel wat grote bedrijven hebben een groter budget dan bijvoorbeeld staten uit de Caraïbische Zee. Naast de vaste lijst van de goede en slechte landen, moet men systematisch de landen aflopen. Op die manier zou men ook een stuk het termijnprobleem oplossen. De post-factumactie maakt de parlementaire controle zeer moeilijk, in die zin dat men alleen naar de toekomst toe kan remediëren. Dat is iets waar wetenschapslui geen enkele impact op hebben, maar dat is gewoon eigen aan de werking van het systeem.

4. De heer Gio De Weerd, algemeen secretaris Pax Christi Vlaanderen

De heer Gino De Weerd : Ik spreek hier namens mevrouw Ann Daniëls, die ziek is. Zij is verantwoordelijk voor de organisatie van de Vlaamse

vredesweek. Pax Christi is haar werkgever en daarom vervang ik haar. Ik zal hier de vredesorganisaties van het Vlaams Vredesweekoverleg vertegenwoordigen.

Een overzicht van alle vredesorganisaties zou het voorwerp kunnen uitmaken van een aparte hoorzitting. Het is immers niet zo duidelijk welke organisaties zich bezighouden met welke thema's. Het is voor een commissie Wapenhandel belangrijk te weten welke organisaties, instituten en centra vrede bestuderen. De Vlaamse Vredesweek is een organisatie rond een bepaalde campagne.

In mijn uiteenzetting zal ik de bemerkingen van de Vlaamse Vredesweek bij het voorstel behandelen. Bij de artikelen zal ik een aantal aanbevelingen formuleren. Ten slotte zal ik besluiten met een aanbeveling voor de verdere behandeling van dit voorstel.

Het is geruststellend dat de idee van een centrum voor vrede en geweldpreventie steeds terug ter sprake komt in parlementaire documenten. Vredeswerkers, politici, academici en ook mensen uit andere sectoren hebben daar al aan gewerkt. In alle politieke partijen leeft dat idee. In elke partij hebben politici gepleit voor de oprichting van een vredesinstituut. Er zijn dus wegbereiders en indieners. We bedanken hen.

In het buitenland bestaat ervaring met instellingen, onderzoekscentra, documentatie-instellingen en voorlichtingsbureaus over vredesvraagstukken. We denken dat een vredesinstituut meer behandelt dan alleen maar de wapenhandel. Uit de vorige hoorzittingen, onder andere met professor Zanders, blijkt dat er een probleem is met de academische vrijheid en de adviesbevoegdheid. Het is belangrijk om daar toch bij stil te staan. De adviesplicht moet dus beter omkaderd worden.

Op federaal vlak is de resolutie over het Koninklijk Instituut voor Internationale Betrekkingen goedgekeurd. De kans bestaat dus om daaraan een centrum voor geweldloosheid, geweldpreventie en vrede te koppelen. Alleen heeft de heer Coolsaet, de voorzitter, geen centen. Dat is allicht een probleem voor later.

Dit vredesinstituut zou een eerste stap in de Vlaamse vredesgeschiedenis kunnen zijn. Het is dus belangrijk om dat een goede kans te geven. Het Vredesinstituut heeft een brugfunctie, voor het eerst kunnen bedrijven, vredesorganisaties, politici en academici samengebracht worden. Zo kan er

duidelijkheid komen voor het Vlaamse beleid aangaande wapenhandel.

Het is belangrijk dat het Vredesinstituut over meer materies kan adviseren dan alleen wapenhandel. Kan een vredesinstituut dieper ingaan op de in het eerste artikel beschreven gemeenschapsaangelegenheden zoals vredesopvoeding, vredesonderwijs en -vorming, geweldpreventie in scholen, gezinnen en samenleving ?

Onder de slogan 'Dialogo voorkomt oorlog' stelden we in de vorige Vlaamse Vredesweek de oprichting van een centrum voor geweldpreventie centraal. De vier taken van het Vredesinstituut kunnen ervoor zorgen dat het instituut een brug kan zijn tussen politici, academici, bedrijven en ngo's.

De Vlaamse Vredesweek is een uniek samenwerkingsverband in Vlaanderen tussen zeven organisaties : Artsen voor Vrede, de Vuurbloem, Jeugd en Vrede, de Vlaamse Oud-strijders, vzw Vrede, het IJzerbedevaartcomité en Pax Christi Vlaanderen. In 2002, toen we het thema kindsoldaten behandelden, vervoegde de Nederlandse Vrouwenraad het samenwerkingsverband. Deze vaste partner introduceert het genderperspectief in de campagnes. Dat zal trouwens blijken uit de volgende campagne.

Voorts hebben we goede contacten met onderwijs-, jeugd- en volwassenenorganisaties zoals de 11.11.11.-koepel, ACW, Broederlijk Delen, het Humanistisch Verbond, Jong-Groen, Jong-CD&V, VAKA-Hand in Hand, Welzijnszorg, Netwerk Vlaanderen. Kortom : diverse organisaties ondersteunen de Vlaamse Vredesweek.

De Vlaamse Vredesweek is een campagnegerichte organisatie die een aantal eisen stelt die te maken hebben met vredethema's. Onze doelstellingen zijn : het uitdiepen van het vredethema ; het engageren van mensen daarvoor – straatwerk, dus niet voor niets noemen een aantal politici ons de beroepsbetogers – ; het opzetten van educatieve programma's en activiteiten ; het lobbyen bij politici ; het concretiseren van thema's. Kindsoldaten bijvoorbeeld is een concreet thema dat goed aanslaat. Het vraagt meer tijd en uitleg om mensen warm te maken voor een centrum voor geweldpreventie.

De eerste Vlaamse Vredesweek was in 1990. Toen was de titel 'Ontmoeting tussen Oost en West omwille van het Zuiden'. De campagne benadrukte het belang van ontwapening voor ontwikkeling. In 1994 hadden we de titel 'Honger stil je niet met wa-

pens'. Dan hebben we met goede resultaten de strijd aangebonden tegen anti-persoonsmijnen. In 1995 ijverden we voor een Vlaams jeugdjournaal om geweld te duiden voor jonge kinderen. In hetzelfde jaar brachten we het verbod op blindmaken-de laserwapens onder de aandacht met als doel een betere reglementering.

Het jaar 1999 was memorabel omdat we de eerste regio waren waar, in het kader van de VN, een internationale oproep startte van de Nobelprijswinnaars van de Vrede met als titel 'Afspraak 2000'. Dat was een internationale campagne in het internationaal decennium van de cultuur van vrede en geweldloosheid.

In 2000 hebben we enorm hard gewerkt rond de vredesgemeenten. Een aantal burgemeesters zijn er effectief op ingegaan om binnen de gemeente het vredesbeleid zeer goed voor te bereiden en daarvoor klaar te staan. In 2002 hebben we gewerkt rond de kindsoldaten. Zeer interessant is dat het onderwerp van de kindsoldaten ook in de wapenwet is terechtgekomen, wat voordien nooit ter sprake gekomen zou zijn. In 2003 was er de eis voor een vredesinstituut, een centrum voor geweldpreventie.

In de artikelsgewijze benadering van het voorstel van decreet valt het op dat artikel 1 duidelijk stelt dat het gaat om een gemeenschaps- en gewestaan-gelegenheid. Telkens komt de wapenhandel daarin aan bod en te weinig de gemeenschapsaangelegenheden. We vinden dat belangrijk. Onze verdere opmerkingen zijn vanuit die bezorgdheid ingegeven. De andere voorstellen die straks aan bod komen, beginnen met een gewestmaterie, terwijl het ook een gemeenschapsaangelegenheid is. Als het over het Vredesinstituut gaat, dient men ook een aantal aangelegenheden te gebruiken die in andere commissies aan bod kunnen komen en die samen kunnen worden gevoegd.

In artikel 2 is er sprake van vredesvraagstukken in de breedst mogelijke betekenis van het woord. We vinden dat er drie zaken aan kunnen worden toegevoegd in het voorstel. Zo moet er werk worden gemaakt van het begrip 'geweldpreventie'. Men spreekt internationaal over conflictpreventie, maar een beter woord is geweldpreventie. Die term mag in het voorstel niet ontbreken. Verder is er vredeseducatie. Het is belangrijk dat men langs verschillende kanalen de educatieve waarde van een dergelijk centrum mee kan bepalen. Men mag dat niet laten liggen. In een artikel in De Standaard met als titel 'Onvrede over dialoog' haalt professor Reyckler zeer duidelijk aan dat hij achter de oproep van

de vredesorganisaties staat maar ook achter het enthousiasme van politici die er werk van willen maken om dialoog voorrang te geven. Het is belangrijk om dat in dit kader te zien. Vredeseducatie is belangrijk. Ten slotte moet men actief een cultuur van vrede en geweldloosheid promoten. Er zijn internationale resoluties die dat mee kunnen ondersteunen.

Het zou wenselijk zijn om die verruiming beter te duiden in het voorstel van decreet. We weten dat er op het ministerie van Onderwijs een aantal voorstellen zijn binnengekomen om een Centrum voor Geweldpreventie op te richten, alleen voor de scholen. De voorstellen zijn ingegeven door de KULeuven, de projectgroep Verbondenheid bij het departement Criminologie. Het is interessant om dit mee te nemen in het Vredesinstituut. Het is verstandig om de middelen die men voor dat centrum zou vrijmaken, toe te voegen aan het instituut. Dan heeft men de mogelijkheid om iets meer mensen in dienst te nemen dan de directeur en enkele medewerkers, zoals nu is voorgesteld. Dat betekent dat men met zeer concreet materiaal moet afkomen. Voor het onderwijs kan er werk gemaakt worden van de promotie van een vredesbank op de schoolspeelplaats van het basisonderwijs, peermediation (dat is leerlingbemiddeling) in het secundair onderwijs, pesten op school, uitwisseling met jongeren uit conflictgebieden voor de jeugdwerking, vredesuniversiteiten, enzovoort. Misschien is er behoefte aan een symbiose van eindtermen in het onderwijs, een gedragscode van politici in het parlement, regelgeving voor bedrijven en duiding van informatie in ngo's. Het Vredesinstituut gaat een kans krijgen om tot een volwaardig centrum te groeien zonder te blijven steken in een expertisebureau waarbij een bedrijf eerst passeert langs het Vredesinstituut en pas dan begint met de uitvoering. Dat is een heleboel geld- en tijdverspilling. Daar dient het Vredesinstituut niet voor.

In artikel 3 vinden we dat de term 'ter beschikking stellen' sterker mag worden ingevuld. Het Vredesinstituut kan zelf actief (geweldloos) omspringen met de verworven informatie.

Wat betreft artikel 4 vinden we dat het internationaal benaderen van deze materie in orde is, maar men mag niet vergeten dat er op het federale niveau al een resolutie is goedgekeurd om een gelijksoortig instituut op te richten onder de vleugels van het Koninklijk Instituut Internationale Betrekkingen (KIIB). Het Centrum voor Militair Recht en Oorlogsrecht organiseert interessante studiedagen waar men een heel pak militaire informatie kan krijgen (zoals bijvoorbeeld hoe de militairen

omgaan met wapenexport). Verder organiseren het KIIB en het Militair Defensiecentrum al congressen. Men moet niet alles dubbel doen, maar het is interessant om zeer goed en specifiek te kiezen wie wat organiseert. Het Vredesinstituut kan daar opnieuw een brug zijn. Bovendien mag men zich niet beperken tot de context van de internationale betrekkingen en kan men zich vooral toeleggen op de Vlaamse context. Hoe zit het bijvoorbeeld met de criminelen, het straatgeweld, dodelijke huiselijke ruzies, geweld op school, het verdedigen van persoonlijk bezit met (lichte wapens) en dergelijke meer? Het nieuwe decreet over de filmkeuring kan onderwerpen aanbieden over de media en geweld. Men moet de inspanningen en de werkkraft die daar worden geleverd, kunnen samenbundelen. Het is belangrijk dat het Vredesinstituut de integratie van een geweld- en vredesdimensie in het dagelijkse werk van overheden, academische instellingen, onderwijs, bedrijfswereld, jeugdwerking, politiediensten enzovoort promoot. De ontradings-techniek van de Leuvense politie om bij de mensen thuis te gaan vragen om hun wapen in te leveren of de vredesambtenaar van Ieper zijn zeer mooie en interessante voorbeelden. Men dient die bekend te maken zodat andere gemeenten dat ook gaan doen.

In artikel 5 staat dat men een beroep kan doen op gespecialiseerde organisaties die ervaring hebben met het aanpassen van publicaties aan de intellectuele ontwikkeling en de beleavingswereld van het doelpubliek. Het is niet eenvoudig om de vredesdimensie van het Vlaamse beleid te vertalen naar scholen en ermee concreet te gaan werken. Dat vraagt een gespecialiseerde aanpak. Het Vredesinstituut kan daarmee rekening houden.

Met betrekking tot artikel 6 rijst de vraag of een andere instantie buiten het Vlaams Parlement een advies kan vragen aan het Vredesinstituut. Mag een vredesorganisatie zoals Pax Christi advies vragen aan het Vredesinstituut? Dat zou interessanter zijn dan naar de Raad van State te moeten stappen en een proces aanspannen, zoals nu het geval is als men vindt dat iets correct is verlopen, bijvoorbeeld in de Nepalkwestie. Maar ook een bedrijf zou heel wat interessante informatie kunnen opvragen bij het Vredesinstituut.

In de tweede paragraaf sluiten we ons aan bij de bedenkingen van de heer Zanders. Die is verkeerd geciteerd in De Standaard. Daar wordt gezegd dat er een probleem is met die criteria en dat men dan geen negatief advies kan uitspreken. Dat is compleet uit den boze. Er zijn een aantal commissies, bijvoorbeeld binnen de sociaal-culturele sector,

waar adviescommissies perfect werken. De heer Zanders stelt terecht dat men niet kan vragen aan een onderzoeker om onmiddellijk al een negatief advies uit te spreken. Men vraagt niet om gebruik te maken van die criteria. Men zou gebruik moeten maken van de veertien beoordelingselementen.

Als het een beoordelingselement wordt, kan men daarmee rekening houden maar dan is het geen criterium om daarop een vergunning in te trekken. Ons voorstel is om het negatieve advies anders te omschrijven en het woord 'beoordelingselementen' te gebruiken in plaats van criteria. Dat is conform de adviestaak van de commissie Bewegingen, Verenigingen en Instellingen van het ministerie van Cultuur, afdeling Volksontwikkeling. Zo kan men heel wat academische vrijheid terugbrengen, die door de huidige omschrijving verloren gaat. De heer Zanders heeft daar een goed punt, maar de journalist had hem beter moeten citeren.

Wat de organisatie en de werking betreft, ondersteunen we wat al eerder is gezegd. We opteren voor een driejaarlijks mandaat omdat dit meer mogelijkheden biedt en vinden het voorstel om een internationale voorzitter aan te wijzen, zoals SIPRI dat doet in Stockholm, zeer interessant. Het Vredesinstituut is meer dan wapenhandel. Politici mogen daarvoor een pluim op hun hoed steken. Het voorstel kent een lange geschiedenis en het was moeilijk om dit idee ter bespreking te krijgen. Naast het federale en het Vlaamse niveau moet dit ook op provinciaal en gemeentelijk vlak gebeuren. Het gaat dan vooral over aanspreekpunten, zoals vredesambtenaren. We duimen voor een goede afloop.

De verslaggevers,

De voorzitter,

Freddy SARENS

Norbert DE BATSELIER

Peter DE RIDDER